

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอก

ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและของเอกชน

The Study on Managerial Efficiency in Doctoral Curriculum of Philosophy
in Private and Public Higher Education Institutions

อภิรักษ์ จันทะนี*

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน โดยมีแบบสัมภาษณ์จำนวน ๓๐ ชุด และแบบสอบถาม ๑๖๕ ชุด โดยการวิจัยพบดังนี้

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนที่เปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาเอกเฉลี่ยอยู่ระดับมากถึงมากที่สุด อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ สื่อการสอน เฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด รูปแบบการเรียนการสอนระดับดุษฎีบัณฑิตฯ เฉลี่ยมีระดับมากถึงมากที่สุด การวัดและประเมินการเรียนนักศึกษาดุษฎีบัณฑิตเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด การเข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการฯ เฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด การศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อใช้ในการทำดุษฎีนิพนธ์ฯ เฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ด้านการบริหารจัดการเพื่อใช้จ่ายในการเรียนการสอนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรวมทั้ง ๗ ด้าน เฉลี่ยแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก และเฉลี่ยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของผู้บริหารหลักสูตรต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตรปริญญาเอกในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนระหว่างผู้บริหารหลักสูตรกับนักศึกษาระดับปริญญาเอก โดยส่วนใหญ่

* รองศาสตราจารย์ ดร., คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ไม่แตกต่างกัน คือทั้งความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารหลักสูตรกับกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาเอกที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ; ประสิทธิภาพ; หลักสูตรปริญญาเอก

Abstract

This study aims to study opinion of doctoral administrators level and study the opinion of doctoral students for the managerial efficiency in doctoral curriculum of philosophy in Private and Public Higher Education Institutions. Collecting data by using 30 sets of structured interview and 165 sets of questionnaires survey. Using SPSS for data analysis. Finding are as follow,

Student opinion of efficiency to the managerial of doctoral curriculum in Private and Public Higher Education Institutions for the doctoral curriculum opening, on average is high to highest. For place equipment instruction materials, on average is high to highest. For pattern of doctoral studying, on average is high to highest. For assessment, on average is high to highest. For class attendant operation, on average high to highest. For doctoral research and study, on average is high to highest. For the study expend on average is high, all 7 sides, on average is high to highest. For the opinion of executive to the efficiency of managerial doctoral curriculum on average high.

To compare the opinion level of efficiency to the managerial doctoral curriculum in Private and Public Higher Education Institutions between executive level and doctoral students, there are no different, namely executive opinion and doctoral students opinion to the efficiency of managerial doctoral curriculum on average high as well. For the problem and development method for managerial doctoral curriculum and the doctoral research topics/doctoral research proposal or doctoral research defense. Suggestion that, executive and administrators for doctoral curriculum should find more efficiency solution.

Keywords : Management; Efficiency; Doctoral Curriculum

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายดังกล่าวได้ คือ คุณภาพของคน เพราะคนเป็นปัจจัยทางการบริหารและการผลิตที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายได้ตระหนักและให้ความสำคัญของกระบวนการพัฒนากำลังคนของตนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกตลอดจนปัญหาข้อบกพร่อง ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีความเหมาะสม เพื่อนำมาซึ่งคุณภาพของการจัดการการศึกษาในระดับปริญญาเอกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- ๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อประสิทธิภาพทางด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน
- ๒) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาเอกที่มีต่อประสิทธิภาพทางด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน
- ๓) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาเอกต่อประสิทธิภาพทางด้านการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน
- ๔) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาวิธีการบริหารจัดการหลักสูตรปริญญาเอกให้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกหรือกรรมการบริหารจัดการหลักสูตร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรระดับปริญญาเอกและนักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการและหรือบริหารธุรกิจ โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และกลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยการจัดการเทคโนโลยีเอเชีย และมหาวิทยาลัยศรีปทุม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดย

จำแนกกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกทั้ง ๖ แห่ง จำนวน ๓๐ คน ส่วนจำนวนนักศึกษาที่กำลังศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาเอก ๖ มหาวิทยาลัยฯ จำนวน ๑๖๕ คน

เครื่องมือที่ใช้วิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยโดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลำดับขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

๑) แบบสัมภาษณ์ เพื่อทำการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารหลักสูตรหรือผู้บริหารหลักสูตรระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการหรือสาขาวิชาบริหารธุรกิจ

๒) แบบสอบถาม เพื่อสอบถามนักศึกษาระดับปริญญาเอก ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการหรือบริหารธุรกิจ

การอภิปราย

เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นนักศึกษาระดับปริญญาเอกต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตรปริญญาเอกในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน^{๒๘} ที่จำแนกตามเพศส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่มีความแตกต่างกัน ๑ ด้านคือ การวัดและประเมินผลการเรียนระดับปริญญาเอก ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษาในระดับปริญญาเอกส่วนใหญ่มีประสบการณ์และสามารถใช้วิจารณ์ญาณและแยกแยะออกว่าการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพระดับใดจึงทำให้ระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยรวมปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ มีความคิดเห็นในการเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาเอกแตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรส โดยรวมแล้วความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา โดยรวมแล้วความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพโดยรวมแล้วความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และปัจจัยส่วนบุคคลด้านประสบการณ์ โดยรวมแล้วความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก พื้นฐานอาชีพและประสบการณ์ของนักศึกษามีที่มาต่างกัน จึงทำให้มุมมองหรือความคิดที่ได้เห็นต่อประสิทธิภาพบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกมีทั้งแตกต่างกันและเหมือนกัน เป็นต้น

โดยความคิดเห็นผู้บริหารหลักสูตรต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกสรุปมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางระดับมากและมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของ

^{๒๘} ชนิสร ทอขาว, ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการทั่วไป), (พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๗).

นักศึกษาต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตรปริญญาเอกกับผู้บริหารหลักสูตรกับนักศึกษาระดับปริญญาเอก โดยส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ทั้งความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารหลักสูตรกับกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาเอกที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่นักศึกษาได้เสนอแนะ (ในแบบสอบถามปลายเปิด) เกี่ยวกับการจัดอาจารย์เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ฯ มักจะมีข้อจำกัดในการจัดเวลาให้คำปรึกษาหรือแนะนำเรื่องเกี่ยวกับการเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์และการสอบเค้าโครงหรือสอบปกป้องฯ โดยเฉพาะอาจารย์ที่เป็นประธานที่ปรึกษาฯ มีเวลาว่างไม่ตรงกับนิสิต นักศึกษา นับว่าเป็นปัญหาหลักในการเรียนการสอนระดับปริญญาเอก จึงเห็นสมควรให้ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบหลักสูตรหรืออาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาจัดตารางเวลาให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ฯ อย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อนิสิต นักศึกษาได้รับประโยชน์อย่างคุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพในการเดินทางมาขอคำปรึกษาฯ

ส่วนการจัดให้อาจารย์เป็นที่ปรึกษาหลัก (ประธาน) และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (กรรมการร่วม) ยังมีบางสถาบันจัดอาจารย์เป็นประธานที่ปรึกษาไม่สอดคล้องกับ “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘”^{๒๙} เช่น การจัดให้อาจารย์ที่ไม่ได้เป็นอาจารย์ประจำในสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรมาเป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ฯ หรือการจัดให้อาจารย์ที่จบปริญญาเอก (ดร.ใหม่) ซึ่งยังไม่มีผลงานวิจัยภายหลังจบปริญญาเอก (ที่ได้รับการตีพิมพ์) ให้เป็นประธานที่ปรึกษาหรือที่ปรึกษาร่วมฯ เป็นต้น

สรุปผลวิจัย

ผลการวิจัยนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๓๙ ส่วนอายุอยู่ในช่วง ๓๑-๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๔๕ สำหรับการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๕ นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบริษัท ร้านค้าคิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒๗ รองลงมาเป็นพนักงานบริษัทห้างร้านและรับราชการ รัฐวิสาหกิจ ตามลำดับคิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘๕ และร้อยละ ๒๔.๒๔ ตามลำดับประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่ ๑๑ - ๑๕ ปีคิดเป็นร้อยละ ๒๘.๔๘ สถานภาพสมรสแล้วคิดเป็นร้อยละ ๔๙.๗๐

^{๒๙} ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘. เล่มที่ ๑๒๒, ตอนพิเศษ ๓๙ ง, ๒๕๔๘, หน้า ๑๘.

นักศึกษาระดับปริญญาเอกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน^{๓๐} เฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตรปริญญาเอกในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน จำแนกตามเพศ มี ๖ ด้าน ซึ่งความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน มี ๑ ด้าน คือ การวัดและประเมินผลการเรียนระดับปริญญาเอก โดยทั้งชายและหญิงมีความคิดเห็นต่างกัน ด้านการเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาเอกไม่แตกต่าง ส่วนอีก ๖ ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยรวมปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ มีความคิดเห็นที่การเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาเอกแตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรส โดยรวมแล้วความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา โดยรวมแล้วความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ โดยรวมแล้วความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และปัจจัยส่วนบุคคลด้านประสบการณ์ โดยรวมแล้วความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกไม่แตกต่างกันโดยความคิดเห็นผู้บริหารหลักสูตรต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอก สรุปมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางระดับมากและมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตรปริญญาเอกกับผู้บริหารหลักสูตรกับนักศึกษาระดับปริญญาเอก โดยส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ทั้งความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารหลักสูตรกับกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาเอกที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาเอกอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่

บรรณานุกรม

- ชนิสรา ทองขาว. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนวิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการทั่วไป). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๗.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘. เล่มที่ ๑๒๒. ตอนพิเศษ ๓๙ ง, ๒๕๔๘.
- สมโภช จัตุพร. ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานไฟฟ้านครหลวง : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานกองรายได้. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙.

^{๓๐} สมโภช จัตุพร, ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานไฟฟ้านครหลวง : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานกองรายได้, (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙).